

6. Постанова від 18 травня 2022 р. у справі № 760/17232/20-ц: Верховний Суд. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104635312>.

Волкова Наталія Василівна

кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного процесу
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПОЗОВНА ДАВНІСТЬ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Повномасштабне російське вторгнення на територію України, введення воєнного стану та вимушене зупинення функціонування окремих судів зумовило відповідні зміни у законодавчому регулюванні та судовій практиці.

У Конституції України [1] проголошено, що права і свободи людини і громадянина захищаються судом (ст. 55 Конституції України).

Позовна давність – це строк, у межах якого особа може звернутися до суду з вимогою про захист свого цивільного права або інтересу (ст. 256 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) [2]. Значення цього інституту переоцінити важко.

Позовна давність визначає рамки захисту порушеного права в судовому порядку. Враховуючи, що право на судовий захист є центральним конституційним правом людини та громадянина, механізм здійснення даного права несе в собі не тільки теоретичну цінність, але й практичну значимість.

Введення на Україні воєнного стану не завадило продовжувати здійснювати правосуддя, а отже і перебіг процесуальних строків теж не зупинився.

Однак ще на початку повномасштабного вторгнення РФ на територію України, Верховний Суд у своїх повідомленнях на сайті Судової влади України зауважував, що запровадження воєнного стану на території України є поважною причиною для поновлення процесуальних строків. Проте аналіз судової практики засвідчую, що посилення лише на запровадження воєнного стану не є безумовною підставою для поновлення процесуальних строків.

Так, Верховний Суд наголошує, що питання поновлення процесуального строку у випадку його пропуску з причин, пов'язаних із запровадженням воєнного стану в Україні, вирішується в кожному конкретному випадку з урахуванням доводів, наведених у заяві про поновлення такого строку. Сам по собі факт запровадження воєнного стану в Україні не може бути підставою для поновлення процесуального строку. Такою підставою можуть бути обставини, що виникли внаслідок запровадження воєнного стану та унеможливили виконання учасником судового процесу процесуальних дій протягом установленого законом строку (ухвала Касаційного Цивільного Суду у складі Верховного Суду від 21 липня 2022 року у справі № 127/2897/13-ц) [3].

Таким чином, суди поновлюють пропущені процесуальні строки, якщо учасник справи доведе у заяві про поновлення такого строку наявність обставин, які виникли внаслідок запровадження воєнного стану та унеможливили своєчасне виконання процесуальної дії.

Так, наприклад, Верховний Суд визнавав поважними причини пропуску строку на касаційне оскарження та поновлював його у випадку обґрунтування заяви фактом перебування на військовій службі (ухвала Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду від 15 липня 2022 року у справі №460/14618/21) [4].

Отже, під час визначення поважності причин пропуску процесуального строку, суди будуть враховувати місцезнаходження суду, поточний хід бойових дій, наявність у конкретної особи фактичної можливості звернутися до суду із дотриманням процесуального строку.

Список використаних джерел:

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 435 IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. №№ 40-44. – Ст.356.

3. Ухвала у справі № 127/2897/13-ц [2013] Касаційного Цивільного Суду у складі Верховного Суду Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105372019> (2022, липня, 21)

4. Ухвала у справі №460/14618/21 [2021] Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105267322> (2022, липень, 15)

Гетманцев Олександр Валентинович

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри процесуального права

Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

СТАНДАРТИ ПРАВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ В СФЕРІ ДОСТУПУ ДО СУДОВОГО ЗАХИСТУ В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Серед важливих ознак правової, демократичної та соціальної держави є наявність досконалого й ефективного механізму захисту прав, свобод і законних інтересів фізичних осіб, прав та інтересів юридичних осіб, інтересів держави та суспільних інтересів [1, с. 55].

Наявність ефективних і врегульованих правом процедур вирішення соціальних конфліктів між учасниками правових відносин характеризує гарантованість захисту прав, свобод та інтересів їх учасників. Встановлені у національному законодавстві форми і способи захисту надають можливість для особи усунути будь які перешкоди в реалізації нею свого права, свободи чи інтересу і реалізувати своє права на захист.

У будь-якому випадку захист повинен бути правовим і не залежати від того, чи він буде здійснений у вигляді власних активних дій, чи шляхом звернення до компетентних органів держави з вимогою про застосування до зобов'язаної особи заходів правового впливу для усунення порушень нею законодавства з метою відновлення прав, свобод чи інтересів.